

Slovenski dom

Štev. 138

V Ljubljani, v soboto, 19. junija 1943-XXI

Leto VIII.

Izključna pooblaščenka za oglaševanje italijanskega in tujega
Izvor: Unione Pubblicità Italiana S. A. Milano.Uredništvo in sprava: Kopitarjeva 6, Ljubljana.
Redazione, Amministrazione: Kopitarjeva 6, Ljubljana.Concessionaria esclusiva per la pubblicità di provenienza italiana
ed estera: Unione Pubblicità Italiana S. A. Milano.

Vojno poročilo 1119:

Napad na pristanišče Djidjelli

Italijansko uradno vojno poročilo št. 1119 pravi:

Nemški letalski oddelki so vrgli številne bombe na pristanišče naprave v Djidjelli.

Nasprotnikovo letalstvo je včeraj nastopalo nad kraji po Siciliji, Calabriji ter nad majhnimi naselji na področju Vezuva, med drugim nad Pompeji. Škoda je omejena.

Naši lovci so v okolici Comisa sestrelili eno letalo vrste Spitfire.

Nasprotnikovi poleti, ki jih omenja današnje uradno vojno poročilo, so povzročili vsega smrt dveh ljudi, 16 pa je bilo ranjenih.

Nemški bombniki nad sovjetskim zaledjem

Napad na ladje pri Astrahanu in orožarne ob spodnji Volgi — Na bojišču zatišje — Nemška letala napadla Djidjelli v Alžiriji

Hitlerjev glavni stan, 19. junija. Nemško vrhovno poveljstvo je včeraj objavilo tole uradno vojno poročilo:

Na vzhodnem bojišču je potekel dan mirno. Nočni napadi letalstva so bili usmerjeni na zbirališča sovražnih ladij pri Astrahanu in na orožarne ob spodnji Volgi. Potopljeni so bili 4 prevozniki s skupno 11.000 tonami. Druga trgovska ladja srednje velikosti je bila poškodovana. V zadetih industrijskih napravah so bila povzročena velika razdejavanja.

Pri napadu mešanega sovjetskega oddelka bombnikov na nemški ladijski sprevod z oskrbo na Črnem morju so enote vojne mornarice in letalstva sestrelile 5 sovražnih letal.

V noči na 18. junija je oddelk nemških težkih bojnih letal napadel alžirsko pristanišče Djidjelli.

Iz »Uredbenega lista« fašistovske stranke

Rim, 19. junija. s. Uredbeni list fašistovske stranke poroča:

Omemba: Fašisti Marcello Serasanotti, bivši zvezni tajnik v Mogadisciu in zvezni podtajnik v Bologni; Piero Alessandri Regoli Quazzi, član fašističnega vodstva v Motalcione (Siena); Ettore Annone, zaupnik GUFa v Turinu; Carlo Felice de Negris, fašistovski tajnik v Melfiji (Potenza); Francesco La Fatta, zaupnik GUFa v Pateniciu (Palermo) in Giacomo Giavarini, načelnik skupine fašista v Di Salvo (Bergamo), so junsko padli v boju.

Fašist Remo Montanari je imenovan za izrednega komisarja pri Narodni ustanovi za vojne sile.

Imenovanj so bili: fašist vseučilišnik Giuseppe Oggiani za tajnika GUFa v Tarentu, namesto fašista Gian Domenico Mastrandrea, ki je pod orožjem; fašist vseučilišnik Mario Rodilosso, za vodjo GUFa v Siracusi; fašist vseučilišnik Carlo Delmeo za vodjo GUFa v Apuniji; fašist vseučilišnik Remo Sanmartino za vodjo GUFa v Campobasso namesto fašista Giovannija Barona, ki je pod orožjem.

Göbbelsov govor v Wuppertalu:

Prišla bo ura maščevanja, za katero ves narod danes dela

Wuppertal, 19. junija. s. Ob priliki pogrebne slovesnosti v čast žrtvam angleških in ameriških strahovalnih napadov je minister Göbbels govoril ljudstvu pokrajini, ki so najbolj izpostavljene sovražnim letalskim napadom. Dejal je, da to ljudstvo v svojem hudem boju ni osamljeno niti prepuščeno samemu sebi. Ves nemški narod stoji ob strani svojih bratov teh pokrajin, ki jih sovražnik najbolj divjaško napada, in njihovo ponosno vedenje je vsem drugim vir vedno novih dragocenih moči za nadaljevanje te neznanke borbe. Govornik je nato navajal vzroke, zakaj so morali nemški narod in njegovi evropski zavezniki sprejeti boj, ki so jim ga vsilili Angleži in Amerikanci. Dejal je, da Evropa ne mara živeti pod politično in gospodarsko oblastjo zahodnih bogataških sil, marveč si hoče osvojiti popolno svobodo, in njena zgodovinska izročila ter lastna stvarna sila ji nudijo varno pot. Glede te stvarne sile je nemški propagandni minister povedal, da je evropska celina znatno manjša od Severne Amerike, a da prideluje mnogo več življenjskih potrebščin in izdelkov. V dobi petih let se je glede pridelovanja živil na evropski celini zasedenim ruskim ozemljem vred v primeri z Ameri-

Berlin, 19. junija. s. Še nekaj dni nas loči od druge obletnice vojne s Sovjetsko Rusijo. Na nemških pristojnih mestih so v zvezi s tem snoči poudarjali, da so boji na vzhodu navzlic hudi zimi prinesli Nemcem uspehe, ki jim v zgodovini ni enakih. To dokazuje zasedba raznega ozemlja po nemških četah, dokazujejo pa to tudi zelo hude izgube, ki jih je pretrpela rdeča vojska.

Po dosedaj znanih številčnih podatkih so Sovjeti v teh bojih izgubili vsega 5,5 milijonov vojakov, ki jih je nemška vojska ujela, nič manj ko 36.000 tankov, približno 50.000 topov in nad 40.000 letal. Če tem številkam prištejemo še nepreračunljivo vrsto padlih in ranjenih boljševikov, pridemo do ugotovitve, da je Sovjetska Rusija izgubila vsaj 20 milijonov ljudi. Kar zadeva ozemlje,

Med nočnimi vznemirjevalnimi poleti male številnih sovražnih letal nad nemškim ozemljem ni bilo ugotovljeno, da bi bile odvržene bombe. Oddelk nemških bojnih letal je pretekle noč napadel vojno luko Portsmouth z bombami težkega kalibra. Druga letala so bombardirala posamezne cilje v jugovzhodni Angliji.

Berlin, 19. junija. s. Navzlic velikemu hrupu, ki ga ženo nasprotniki z zmago v severni Afriki, pravi »Schwarzer Korz«, da je resnica ta,

Evropa lahko čaka v obrambi leta in leta

Glasi lo nemških SS-oddelkov o tem, za koga dela v tej vojni čas

Berlin, 19. junija. s. Navzlic velikemu hrupu, ki ga ženo nasprotniki z zmago v severni Afriki, pravi »Schwarzer Korz«, da je resnica ta,

Fašisti Vanda Gorjot Bruschi in Laura Calvi Roncali sta nehali biti nadzornici ženskih fašistov.

Za nadzornice ženskih fašistov so imenovane naslednje fašistke, ki ohranijo tudi mesto zaupnice pri ženskih fašistih v vsaki pokrajini.

Pia Pallotta Garzia, mati odlikovana z zlato kolajno, nadzornica na razpoložanju; Anna Maria della Rosa Giusti, zaupnica ženskih fašistov v Cremoni; Vendramina Marcello Brandolini, zaupnica ženskih fašistov v Veneziji; Teresa Marogna De Lutti, zaupnica ženskih fašistov v Modeni; Piera Gatteschi Fondelli, zaupnica ženskih fašistov v Rimu; Maria Ortona Valentini, zaupnica ženskih fašistov v Napoliju; Bianca Giuliano, zaupnica ženskih fašistov v Foggiji; Angela Teresa Rosso, zaupnica ženskih fašistov v Enni; Vittoria Luce Danetta, zaupnica ženskih fašistov v Reggio Calabriji.

Imenovane so za zaupnice pokrajinskih zvez ženskih fašistov naslednje fašistke: Cagliari: Rosa Daniela, Enna: Angela Teresa Rosso, Corfu: Maria Jane, Perugia: Eugenia Bonucci Pintinelli, Reggio Calabria: Vittoria Luce Danetta, Salerno: Anna Dinella, Udine: Nella Pampis, Vercelli: Mari a Gay, Como: Maria Federica Savoia.

ko pokazala tale razlika: Žito: Evropa 150 milijonov ton, Severna Amerika 115 milijonov ton; meso: Evropa 11 in pol milijona ton, Severna Amerika 8 in pol milijona ton; sladkor: Evropa 7 in pol milijona ton, Severna Amerika 2 in pol milijona ton; krompir: Evropa 156 milijonov ton, Severna Amerika 12 milijonov ton. Prav tako nesorazmerje je nemški propagandni minister prikazal tudi v živinoreji ter vse trditve okrepil z nespornimi številkami. Govornik je nato podčrtal, kakšno važnost imajo te evropske stvarne sile za bodočnost Evrope, ter zaključil, da se bo boj proti smrtnemu sovražniku nadaljeval do končne zmage. Potem se je še dotaknil raznih naporov angleških in ameriških letalskih razbojnikov, ki bi radi omajali odpornost nemškega naroda, ter dejal, da bodo ti napori ostali brez uspehov, kakor so ostali brez uspehov vsi poskusi, da bi napadli nemško vojno izdelavo. Naposled se je še spomnil žrtv sovražnega divjaštva ter rekel, da bo prišel dan, ko bodo na strahovanje odgovorili s primernim maščevalnim strahovanjem, to bo ura maščevanja, za katero ves nemški narod danes neutrudno dela ter pri tem v duhu najvišje pokorščine prenaša žrtve vojne.

Temelji nemške denarne politike v sedanji vojni

Berlin, 19. junija. s. Nemški minister za narodno gospodarstvo dr. Funk razlaga v svojem članku, ki ga je priobčil v »Reviji akademije za nemško pravico«, temelje denarne politike v Nemčiji. Po zaslugi takšne politike — kakor zatrjuje minister v svojem članku pod naslovom »Denar, kredit in valuta« — so bile vse težave, ki so v zvezi z vojno ali ki izhajajo iz nje, na področju omenjenih treh vrednot lahko sijajno premagane. Pod vplivom že zastarelih naukov so nejeverne napovedovali polom nemškega finančnega in valutnega reda sprico izrednih težav, ki jih pomeni načrt za graditve in dela, ki so v zvezi s sedanjo vojno. Če se ta prerokba ni uresničila — poudar-

ja minister dr. Funk — in če se tudi ne bo uresničila, je to treba pripisovati trem temeljem, na katerih stoji nemška finančna in denarna politika in ki so: 1. enotno vodstvo nemškega gospodarstva, 2. medsebojna odvisnost med denarjem in premoženjem narodnega gospodarstva in 3. zaupanje gospodarskih krogov in vsega ljudstva v državne ukrepe.

Minister dr. Funk nato razglablja o vsaki izmed omenjenih treh točk, potem pa poudarja vlogo, ki jo igra nemška narodna banka z zaupnim izdajanjem bankovcev in nalaganjem kapitala, pri čemer dobiva bistveni pomen zbiranje in usmerjanje prihrankov tako, kakor pač čas zahte-

Nemški obračun za drugo obletnico vojne s Sovjeti

Rusija je izgubila vsaj 20 milijonov ljudi, ogromne predele ozemlja, fronta na vzhodu pa je danes dovolj trdna za preprečitev boljševiškega vdora v Evropo

so Sovjeti izgubili štirikrat toliko sveta, kakor znaša površina Anglije, poleg tega pa še poljedelske predele, ki so bili žitnica Sovjetske Rusije.

Ko govorimo o najvažnejših poglavjih vojne z boljševiki, poveljujejo v istih nemških krogih slovite spopade, ki so označevali prvo obdobje ofenzivnih nastopov leta 1941., ko so Nemci v velikanskih uničevalnih bitkah do 10. novembra ujeli 3.600.000 sovjetskih vojakov. V drugem obdobju, t. j. pozimi leta 1942., pripominjajo dalje v berlinskih krogih — se je prvič pokazala sovjetska vojska moč v vsej veličini in so se tedaj Nemci prepričali, da bodo, če hočejo ukloniti Sovjetsko Rusijo, morali uporabiti ogromno sredstev, mobilizirati nove množice in nove sile.

V tretjem razdobju vojne z Rusijo, t. j. v tistem, ki se je začelo z nemškim napadom spomladi in poleti 1942., so se odigrali boji ob spodnjem teku reke Volge in pod Kavkazom. Tudi neizmer- ni napor, ki so bili storjeni v tej dobi, ter veliki uspehi, ki so za temi prizadevanji prišli, niso privedli do uničenja sovražnika, ki mu je v zimskih bojih 1942-43. uspelo, ugotoviti se na bojni črti ob Doncu. Sovjetski poskusi pa niso rodili zaželenih vojaških uspehov, to pa zaradi nemške protiofenzive v letošnjem februarju in marcu na odseku vzhodno od Harkova.

V tukajšnjih krogih prihajajo do zaključka, da je vzhodno bojišče dovolj trdno, da prepreči vdor boljševizma v Evropo in da so na tem bojišču tako ugodne izhodne postojanke, da lahko

služijo za pripravo in izvedbo vnaprej določenih načrtov. Nemška vojska in moč njene oborožitve dovoljuje nemškemu poveljstvu, da se lahko postavijo po robu istočasnemu napadu na raznih bojiščih tako na vzhodu, kakor tudi na zahodu in na jugu.

Pokrajine Foggia, Bari, Brindisi, Lecce, Tarent, Cosenza, Catanzaro — vojno področje

Rim, 19. junija. s. Uradni list prinaša Du- cejev odlok, s katerim je za področje vojnih nastopov razglašeno ozemlje naslednjih pokra- jin: Foggia, Bari, Brindisi, Lecce, Tarent, Co- senza in Catanzaro, dalje ozemlje pokrajine Reggio Calabria, kar ga ne obsega razglas z dne 21. maja letos, in pa ozemlje pokrajine Matera, ki je v vojnem stanju. S pričujočim razglasom se od danes dalje na tem ozemlju uveljavljajo določila vojnega kazenskega zakonika.

Nova japonska zmaga na Tihem morju

Tokio, 19. junija. s. Japonsko cesarsko vrhovno poveljstvo poroča:

Velik oddelk lovskih letal in mornariških bombnikov je 16. junija pred Lungo, na otoku Guadalcanu, napadel neki konvoj. Do zdaj ugotovljeni uspehi so: 7 prevoznih ladij potop- ljenih. Med njimi so 4 velike, 2 srednje, ena pa majhna. Potopljen je bil tudi torpedni rušilec. Velika prevozna ladja je bila hudo poškodov- ana. Vsaj 32 nasprotnikovih letal je bilo se- streljenih. 20 naših letal se še ni vrnilo. Ta epopad je dobil uradno ime »Bitka blizu Lunga«.

Meja med Turčijo in Sirijo spet odprta

Ankara, 19. junija. s. Meja med Turčijo in Sirijo je spet odprta. Taurus-Ekspres spet red- no vozi. Vse ozemlje ob meji severne Sirije v širini 100 km je bilo razglašeno za vojni pre- del, prav tako tudi nekaj kosov libanonske obale. Tujcem je dostop v te predele prepove- dan, prepovedan je tudi civilni promet.

Angleži in Amerikanci ne zaupajo lastnemu zavezništvu

Madrid, 19. jun. s. Dnevnik »Madrid« prinaša članek, v katerem trdi, da se Angležem mudi s poskusi, da bi dosegli odločitev v vojni. Razlog za to naglico je treba iskati v dejstvu, da Angle- ži in Amerikanci sami dobro vedo, da je njihova politična skupnost pod pisana, da bi se sčas- ma utegnili razkrojiti, zlasti zaradi različnih voj- nih ciljev, za katerimi gredo posamezni zavez- niki. Osnovna skupnost pa, ugotavlja list, sestavljajo države, ki imajo en sam edini cilj in zaradi tega bodo tudi v bodoče politično in zemljepisno trdno spojene.

Vesti 19. junija

Skoraj vsi angleški listi so se že zavzeli za usta- vitev 33 poljskih dnevnikov in tednikov, ki izhajajo v Angliji. Poglavitna obtožba proti poljskim listom je ta, da niso dovolj spoštljivi pisali o Stalinu, zaradi česar so Sovjeti protestirali pri angleški vladi.

Špansko mesto Bilbao je včeraj začelo proslave za obletnico osvoboditve od rdečega nasilja. Pri raznih prireditvah se bodo spominjali grozot iz časov pred osvoboditvijo, ko so komu- nisti po zaporih pobijali moške, ženske in otroke ter tik pred prihodom nacionalističnih čet odvlekli v Sovjetsko Rusijo 8000 otrok.

Ameriški urad za vojne informacije bo v krat- kem poslal v Anglijo uradnega govornika, čigar naloga bo, preprečevati angleško ljud- stvo, da ameriški zavezniki niso taki, kakor jih tujcem kaže ameriški film.

V prihodnjem proračunskem letu bodo Združene države morale za vojne stroške dati novih 106 milijard dolarjev. V primeri z doseda- njim proračunom pomeni ta številka, da se bodo vojni stroški povečali za 8%. Predsed- nik komisije za vojno izdelavo, ki je te šte- vilke sporočil Rooseveltu, pravi, da bodo po- večani izdatki prinesli stroge omejitve za ci- vilno prebivalstvo in to zlasti glede obleke, tekočega goriva in pohištva.

Ruski pohlep ograja Romunijo

Značilne izjave Litvinova glede sovjetskih načrtov

Bukarešta, 19. junija. s. Romunski tisk je prednočnim spet pisal o izjavah Litvinova glede sovjetske ekspanzije. Tako pravi »Porunca Vre- mie«: »Kar Litvinov ni mogel neposredno zahte- vati v Washingtonu, je najavil v Teheranu. Mo- skva se ne zadovoljuje več z mejami leta 1941., niti z mejami 1. 1914., marveč hoče mnogo več. Rusija hoče imeti dostop do Adriatika. Govorilo

va. Zaradi te trdne podlage se vrednost nemške marke v nobenem razdobju sedanje vojne ni moč- no zmanjšala, tudi na mednarodnem trgu ne. Uspeh tega gospodarjenja, končuje svoja izvajanja minister dr. Funk, je bila trdnost denarnega, kre- ditednega in valutnega reda, kar je nujen pogoj, da bi brez kakršnih nevarnih pretreslajev po- zmagovitem koncu vojne prešli iz vojnega v mir- nodobno gospodarstvo.

se je že o moskovskih željah po Baltskem morju in po skandinavskem ozemlju, govorilo se je tudi že o Dardanah in o ruski zamisli, da bi imela dostop do Sredozemlja, toda še nikdar se ni tako jasno govorilo o ruskih zahtevah glede Adriatika. Litvinov je bil tako ljubezljiv, da nam je pojasnil to poslednjo novost. Njegove izjave so prav resne, saj so popolnoma uradnega značaja ter toliko bolj zanimive, ker jih je Litvinov izpovedal, potem ko se je pogovoril s Stalinom. Najbolj je Romuniji do tega, — nadaljuje omenjeni list — da pazljivo pretehta sovjetsko zunanjo politiko, ker to zahteva njena zemljepisna lega. Sovjetski prodor do Adriatika bo ograjal obstoj romunske države in naroda. Romunija se torej ne sme več vdajati nobeni utvari: če bi se Rusiji porečilo uresničiti njeno stališče, bi Romuni utonili v viharni slo- vanski množici. Zato je treba rusko vprašanje re- šiti s silo. Druhih rešitev ni.

Ljubljanska Drama:

Cesare Giulio Viola: »Skupno življenje«

Prof. O. Šest je v Gledališkem listu o današnjih italijanskih dramatikih zapisal, da niso dramatik, temveč dramatisirani filozofi in ideolog. Ta trditve, kakor je splošno in esencijska, vendarle v glavnem drži vsaj za dela, ki smo jih letos videli na domačem odru.

Taka dramatisacija je tudi »Skupno življenje«. Vprašanje ljubezni v zakonu in izven njega, vprašanje resnične in uradne ljubezni, vprašanje ženske in žene, moškega in moža, skratka vprašanje skupnega življenja iz prave ljubezni ali iz poslovnih koristi, to je predmet razmišljanja, ki ga dramatik ponazarja z zgledom iz resničnega življenja. Ob nekoliko iskanjih in neverjetnih preobratih — skupen samomor, iskanje denarja pri možu, ljubimčev prihod in njegova odpoved — podaja trpljenje sodobnega poslovnega preživetnega moža, ki se nekako ne utegne v tisti meri zanimati za ženo, kakor si to sanja in želi čustveno žensko srce. Tako sta zgradba in zaplet nekoliko nepričljivi. Umetna odmaknjenost od vsakdanjega dogajanja seveda terja odmaknjenost in nevskakdanje reševanje načetih vprašanj, dramatik pa ga je podal v dokaj vsakdanji govorici in z docela navadnimi značajmi. To je nesoglasje, ki že v kalu oslabi dramatsko moč in neposrednost. Druga šibkost »Skupnega življenja« je sklepna nedogodnost v rešitvi obravnavanih vprašanj. Mogoče je režiser kaj črtal ali pa so bili le igralci, zlasti odvetnik, nekoliko nedogodni, kajti ob Riccijevem gostovanju se mi je zdel sklep jasnejši in rešitve preglednejše. Zahteva po jasnem koncu ni od danes, ampak se v taki ali drugačni podobi ponavlja že od grškega očistitve dalje. V končnem sproščanju in dobri razrešitvi vprašanj dobi šele vse prejšnje dokazovanje, razglabljanje in modrovanje svoj smisel in pomen, sicer pa delo obvisi v zraku.

Režiser O. Šest si je precej olajšal delo že z izbiro tako močne in dognane umešnice, kakor je Saričeva. S tem je hkrati določil že tudi igriški slog, ki v izvršniku — če smem verjeti Riccijevi uprizoritvi — nikakor ni težak in tragičen, ampak gostobeseden in vsakdanji. Da je bila naša uprizoritev pretragično zastavljena, mi dokazuje posebno konec, ki je miselno in besedno prelahak, da bi vzdržal klasično klenost tragedije.

Posamezni igralci so se zelo potrudili in ustvarili res lepe podobe. Na prvem mestu moram vsekakor imenovati Saričeva, ki je bila kot Magda vsekoli nepriljudna protagonistka in močna vodnica. Tu ne morem niti poskusiti, da bi vsaj malo očrtal njene odlike in sposobnosti, poudarim naj le občutek, ki sem ga vsekoli imel: Kakor je bil pri gostovanju italijanske igralke družine Renzo Ricci tisti, ki je neumljeno, a vendar neopazno vodil vso igro, kakor je bil tam Renzo Ricci tisti, ki je blestel, da so bili vsi drugi nekako nevidni, samo skrivnostni strežaji njegove ustvarjalne sile, tako je bila pri naši uprizoritvi Saričeva tista, ki je določala ritem in takt, obliko in slog. Zapisal sem že, da je bil ta slog nekoliko pretežak, a to je bilo opaziti samo pri drugih igralcih. Saričeva je celo iz tega besedila izbrusila biser. Njena ustvaritev je bila tako polna in plemenito dovršena, da jo je škoda primerjati z igro Eve Magni, čeprav tudi ta nikakor ni igralka srednjih sposobnosti. Prav ob tej vlogi Saričeve se mi je znova utrla želja, — in mislim, da ni samo moja — naj bi ljubljansko gledališče nudilo nekoliko več klasičnega sporeda, saj imamo prav zanj igralce zavidanja vrednih kakovosti.

Magdinega moža, odvetnika Lorenza Massarija, je igral p. Kovič. Kakor je bila Saričeva po svoji tragični umirjenosti in zadržanosti živ po nasprotje Eve Magni, tako je bil p. Kovič po svoji vsakdanosti in brezbriznosti precej blizu Riccijevi zamisli — ne pa seveda izvedbi — te vloge. Dejstvo je, da si tako navidezno površnost sme dovoliti samo res sijajen igralec z močno sugestivno igro. O p. Koviču tega ne morem v celoti zapisati. Posebno v prvem dejanju je bil spričo močne in globoke igre Saričeve povrhen in lahak. V drugem dejanju je zastavil malo globlje in seveda uspel. Tretje dejanje pa je bil spet za spoznanje šibkejši, preveč vsakdanje pripoveden, premalo izraznik čustev, ki so mu burila duha in srce. Lepe sposobnosti pa je razodel v enotnem oblikovanju Lorenzovega značaja, pri čemer smo mestoma pogrešali le še neke sproščenosti in širine, ki

je za takega svetovljana potrebna. P. Kovič je bil preveč preprost malomešan za majhnih skrbmi in dolžnostmi, kar je seveda v igri precej motilo.

Ga. Putjata-Nablocka je dobro podala podobo Magdine matere. S svojo vedrostjo naj bi že po pisateljevi zamisli blažila težavno tematiko, hkrati pa služila za premostitev nekaterih tehničnih zadržkov. Nablocka je to nalogo zelo spretno in nevsiljivo podala, le škoda, da ji je besedilo premalo nudilo. Magdinega ljubimca Guida je igral Nakrest. Bil je preveč tog in mokaoma ustvarjan, zato ni prijel in pričel. Tudi glasovno je nekako po nepotrebnem silovit in sunkovit. Njegova zamisel Guida

Mlada štiripresna deteljica pred sodniki

Sodni kronist je te dni kratko zapisal žalostno zgodbo o mladi štiripresni detelji, ki je iz lahkomisljenosti in lahkovičnosti zabredla v kriminal. In kako se mladi ljudje znajdejo? Kako skupaj tički lete? Kako so izurjeni v vseh mogočih drznih načrtih in kako radi pohajkujejo, skušajoč na lahek način priti do denarja? Imena so v tej zgodbi postranska stvar, saj imajo je včasih — dim. Štirje so bili. Glavni pobudnik je bil neki Joško, mladenič pri 20 letih. Pomagač mu je bil 19 letni Martin, ki mu ni dišala lepa knjiga, pač pa se je zanimal za razne špekulacije. Tretji je bil mladi Tonček in četrti v družbi lepi Miha. Dva od te družbe sta napravila že kariero od poboljševalnice do kriminala. Sta postala nevarna tuji lastnini, posebno prvi, Joško.

Nekega lepega dne letošnjega marca sta se srečala Joško in Martin. Živahen je bil razgovor o velikem zakladu raznih ur, srebrnine in nakita, ki ga je imel zaklenjenega gospod Robert. Martin se je znal približati vpludnemu gospodu, da je imel tako priliko proučiti gospodovo stanovanje in oprezovali. Nato je napravil drzne mu Joškotu načrt o legi Robertovega stanovanja. In Joško je pri belem dnevu nato vdril v to stanovanje in odnesel veliki zaklad, vreden po obtožnici 43.380 lir. Joško in Martin sta si nato plen delila. Dva znanca, Tonček in Miha, sta bila tudi deležna tega plena, blago sta skušala spraviti v denar in ga prodajati. Zanimivo je, da je bil prvi, Joško, deležen zadnje oktobr-

je bila izrazito recitativna, nikakor pa ni podal značaja elementarnega igralca, ki v eni igri tvega tisoče. Bil je umeten lik, ki ni ogrel, zato je bila tudi njegova tragičnost neprijetna zavora in bi ga rajši videli bliže Kovičevemu slogu. Služabnika Antonia je igral Košič mirno in dobro.

Če odštejem slogovno neskladnost posameznih igralcev in končno negotovost, moram zapisati, da bi bila slovenska uprizoritev »Skupnega življenja« boljša od Riccijeve. Bili pa sta si slogovno docela nasproti: tam lahkotna gostobesednost, tu trpka teža, tam vrh v Lorenzu, tu v Magdi, tam igra, tu tragedija.

Insencator je zadovoljivo rešil nezahtevno prizorišče, manj se je potrudil prevajalec F. K., ki nekako nima pravega posluha za odrski govor, saj je skoraj z užitkom zapisal celo besede, ki jih še v vsakdanjem govoru neradi slišimo (pogrujati itd.). -om-

Slovo Visokega komisarja Eksc. Emilija Graziolija

Ob odhodu iz Ljubljane je Visoki komisar Eksc. Emilio Grazioli poslal ljubljanskemu županu in komisarjem vseh občin Ljubljanske pokrajine naslednje tople poslovilno pismo:

Ker me je bil Duce odredil na drugo mesto odgovornosti, sporočam gospodu mestnemu županu, županom in komisarjem občin v pokrajini svojo živo zahvalo za lojalno in učinkovito sodelovanje, ki ste mi ga nudili pri izvrševanju vladnih poslov, in pričakujem, da boste tudi v bodoče delovali s točnostjo kakor doslej ter z enakimi čustvi.

Prosim Vas, da sporočite tudi vsemu prebivalstvu moje srčne pozdrave in goreče želje. Iz vladne palače, 11. junija 1943-XXI.

Visoki komisar: Grazioli, I. r.

Iz Zavoda za italijansko kulturo

Predsedništvo Zavoda za italijansko kulturo sporoča, da se bodo prihodnji tork, 22. junija, ob 16 začeli izpiti iz italijanskega jezika. Kandidati so vabljeni, da se prijavijo pri Tajništvu Zavoda.

Osebnostne izkaznice

V Ljubljani morajo vsi moški od 15. do 50. leta vložiti prošnje za zamenjavo osebnostne izkaznice do 30. junija, torej do konca t. m. Vabimo jih, naj to napravijo čim prej, da ne bo ob koncu navala ter zato morebiti ne bi mogli priti vsi na vrsto.

Poslovalnice za sprejemanje prošenj bodo odprte tudi ob nedelji, 20. in 27. junija, ter na praznik sv. Petra in Pavla, 29. junija, vsakokrat od 8. do 12. ure.

Moški, ki so že dopolnili 50. leto, in pa ženske naj prošnje še ne vlagajo sedaj ter naj se samo v nujnih primerih neposredno obrnejo na poslovalnico na magistratu, ki je v sobi št. 37 v I. nadstropju nad trgovino mestne elektrarne na Mesnem trgu št. 2.

Spet opozarjamo, da mora vsak prosilec predložiti: 1. prošnjo na predpisnem obrazcu, 2. tri enake fotografije (gologlav), 3. morajo samci predložiti krstni list, poročni pa še poročni list, a vdovci ženini mrliški list, 4. dokaz o poklicu (poslovna knjižica, uradna karta, legitimacija in podobno), če je mogoče, 5. fotografijo, 6. dosedanje osebno izkaznico, 6. inozemci morajo predložiti tudi dokaz o državljanstvu.

Razstava prikojevalnega in šivalnega tečaja v Marijanišču

Čč. sestre sv. Križa so v Marijanišču priredile trimesečni prikojevalni in šivalni tečaj za gospe in dekleta. Tečaj vodi č. sestra Simforosa Černe, ki že 25 let z uspehom prireja podobno tečaje.

V teh dneh so se dekleta odločila, da po-kažejo javnosti uspeh svojega dela. Na razstavi si ogledajo različne ženske in otroške obleke, pa tudi žensko in moško perilo, ki je bilo večji del prikojeno iz različnih ostankov in predelano iz starih oblek. Nihče si ne bi mogel misliti, da se da iz starine napraviti tako lepe nove obleke. Tako na dekleta na teh prikojevalnih tečajih ne nauče samo šivanja, ampak tudi štednje, ki je vsaki, zlasti današnji gospodinj tako potrebna.

15. junija se bo začel nov tečaj, na katerega so vabljeni dijakinje in vse, ki med šolskim letom ne utegnejo. Pogoji so zelo ugodni in zato tečaj vsem toplo priporočamo.

Razstava je odprta od pol 9 do pol 12 in od 13 do 17.

Nakazovanje racioniranih živil trgovcem

Prehranjevalni zavod Visokega komisariata v Ljubljani obvešča vse trgovce z racioniranimi živil, združene in peke mesta Ljubljane, da bo nakazovanje racioniranih živil za mesec julij po naslednjem abecednem redu:

Torek, 22. junija A—C, sredo, 23. junija D—J, Petek, 25. junija K, Sobota, 26. junija L—M, Ponedeljek, 28. junija N—P, Sreda, 30. junija R—T, Četrtek, 1. julija U—Z, Petek, 2. julija peki A—P, Sobota, 3. julija peki R—Z.

Razdeljevanje rac. živil se prične 23. junija iz skladišč I. Vok, Bleiweisova cesta in A. Volk, Resljeva cesta.

Pri nakazovanju bo vsak trgovec obveščen, iz katerega izmed navedenih skladišč bo prejel blago.

Stranke se opozarjajo, da se ravna točno po abecednem redu in da prihajajo po nakazilu že v zgodnjih dopoldanskih urah.

Za pridelke, ki jih ta cenik ne naveda, veljajo zadnje cene iz prejšnjih cenikov.

Kršitelji predpisov tega cenika bodo kaznovani po naredbah z dne 26. januarja 1942-XX, št. 8, in z dne 25. novembra 1942-XXI, št. 215, ter po naredbi 12. marca 1941., M. s., št. 358.

Še ena knjižna razstava v Ljubljani

Ljubljana, 19. junija.

Po uspehih razstavah lepe knjige, s katerimi je pri nas začela Ljudska knjižarna, smo včeraj dobili še eno podobno razstavo, in sicer v novi knjižarni Jožeta Žužka v prehodu nebotičnika. Prostor za razstavo in za knjižarno je spretno in efektivno opremil arh. Lado Gajšek, tako da razstavljene knjige prihajajo do zadostnega izraza. Osrednji del razstave je posvečen ilustrirani domaći knjigi, pozivljajo ga izvršniki raznih ilustracij, po večini iz novejšega časa ter mlajših umetnikov. Knjižarna je za razstavo okrašena s štirimi plastikami Zdenka Kalina, med njimi z glavno našega pokojnega uradniškega tovariša J. Gregorina, z novjšimi deli Maksima Sedeja ter Lojzeta Perka. Razstavo, ki bo odprta še danes, je včeraj obiskalo lepo število prijateljev knjige in kulture.

Zadnja dneva razstave Bruna Vavpotiča

Ljubljana, 19. junija.

Razstava akvarelov Bruna Vavpotiča v Obherselovi galeriji je dosegla prodoren uspeh. K zaključku naj po objavljenem poročilu še omenimo, da ima poleg moralnega in tudi resničnega uspeha ta razstava še en uspeh, namreč, da je pridobila ljubljancem za akvarel. Naše občinstvo je bilo doslej navajeno le na olja in kvečjemu na radirance, ni pa niti slutilo, kako občutnih finos in izrazov je zmogla akvarelna tehnika. Posebno izvrstno je akvarel primeren za motive, ki si jih izbira Bruno Vavpotič in ki so v veliki meri ljubljanske vedute. Lepoto arhitekture našega mesta, nameščeno bodisi pri krasnih cerkvah in širokih trgih, kakor tudi pri skritih kotičkih, je prav za prav odkril Bruno Vavpotič. Povrh tega pa Bruno Vavpotič tudi sijajno obvlada perspektivo, ki jo taki motivi v prvi vrsti zahtevajo.

Zasluga Vavpotiča je tudi ta, da nam je v sliki rešil mnogo motivov iz polpretekle Ljubljane, ki zdaj izginja, zakaj mesto se modernizira in ostaja na nekatere starejše ulice je še medel spomin. Tukaj na teh slikah pa je še vedno svež in barvit, tak, kakor smo ga še gledali pred nekaj leti, ki ga morda še gledamo, ki ga pa čez nekaj let več ne bo. Tudi zaradi tega zasluži ta razstava pozornost občinstva, ki naj jo torej zadnja dva dni obišče v čim večjem številu.

Najvišje cene na ljubljanskem živilskem trgu

Z odlokom VIII-2, št. 363-12, je Visoki komisariat za Ljubljansko pokrajino dne 18. junija, t. l., določil za tržno blago v Ljubljani najvišje cene, ki veljajo od ponedeljka, 21. junija 1943-XXI., zjutraj, dalje do objave novega cenika.

Najvišje cene, ki je po njih dovoljeno v Ljubljani prodajati, v ceniku navedeno blago in ga plačevati, so naslednje:

Kislo zelje 4 L, kisljaka repa 2.50 L, glavna solata 3.70 L, radič 3.70 L, špinača 3.35 L, ohrovt 3 L, domača cvetlica 3.35 L, nove kolerabice 3 L, rdeča in bela redkvice 5 L, grah 6 L, domači beluški 7.00 L, rabarbara 6 L, peteršilj 4 L, rdeča pesa brez listov 3 L, nova repa brez listov 2 L, šopek zelenjave za juho 0.50 L, nova čebula 3 L, šalota 4 L, novi česen z zelenjem 4.50 L, osnaženi hren 4 L, liter borovnic 3.50 L, liter gozdnih rdečih jagod 10 L, kilogram češenj I. vrste 6 L, kilogram češenj II. vrste 5 L, jajca 2.50 L komad.

Kjer ni posebej naveden liter, veljajo cene za kilogram. Opozarjamo pa, da vse te cene veljajo samo za blago, pridelano v ljubljanski pokrajini, ker je za blago, uvoženo iz drugih pokrajin, v veljavni cenik za zelenjavo in sadje št. 10 na rdečem papirju.

Posebno pa opominjamo prodajalke in prodajalce, da mora biti po teh cenah naprodaj vse blago zdravo, otrebljeno in v takem stanju, kakor je opisano v ceniku. Vsa površina mora biti osnažena in oprana, vendar pa ne več mokra ali namočena, pač pa sveža.

Vse te najvišje dopustne cene in tudi vse nižje cene morajo biti vidno označene na vsem v ceniku navedenem blagu ne samo na Vodnikovem in Pogacarjevem, temveč tudi na živilskih trgih v Mostah, na Viču, na Sv. Jakoba trgu in v Šiški, enako pa sploh pri vseh prodajalcih in prodajalcih na drobno po vseh mestni občini ljubljanski.

Blago, ki so bile zanj cene objavljene v prejšnjih maksimalnih cenikih in jih sedaj ni v ceniku, se mora prodajati po prejšnjih cenah, kakor ob isti letni dobi lanskega leta, če ni bila za isto blago s posebno odločbo Vis. komisariata — odsek za določanje cen — odobrena drugačna cena.

Ponavljamo, da imajo prodajalci na drobno dolžnost na blago postaviti listič z enotno ceno in kakovostjo blaga.

Ta cenik mora biti obešen na vidnem prostoru tako v trgovinah na debelo kakor tudi v prodajalnah na drobno. Ceniki se dobe v mestnem tržnem uradu po 20 centesimov.

»Saj ga vendar ni pustil tam on, dragi moj... Za božjo voljo vendar! Ali še vedno nisi spoznal, da si je nekdo v tej hiši zamislil mnogokaj... V tej naši zagonetki je nekaj deus ex machina, ki ga zelo skrbno sedanjí položaj. Vsa ta kolo-bocija je bila preveč spretno zamišljena, in zdaj je tu nek angel-varuh, ki nam skuša stvari poenostaviti.«

Markham ga je začuden pogledal.

»Ali mar misliš, da je po tistem, ko sta gospa Blissova in gospod Salveter odšla zgor, prišel v tole sobo Hani?«

»To je mogoče, vsekakor pa verjetneje, da je bil Hani kakor pa gospa Blissova ali Salveter.«

»Če so bila hišna vrata odprta, je pripomnil Markham, »potem je lahko prišel sem tudi kdo od zunaj.«

»Tvoj dozdnevni lopov, misliš?« je vprašal Vance suhoparno.

»Ali morda misliš, da je prišel sem pit kavo, da bi tako dobil korajžje, preden je šel v muzej umoriti svojo žrtev...?« Ni dal Markhamu časa za odgovor in že se je podal proti vratom. »Počdiva malo pokramljaj z onimi, ki čakajo v salonu. O, mnogo podatkov nam še manjka, zelo mnoge!«

»Odpeljal nas je zgor v salon. Ko smo šli po obledeli preprogi, s katero je bil pregrnjen gornji hodnik, smo zaslišali visok, razburjen glas. Bil je to glas gospe Blissove. Ujel sem samo tele besede: »...treba je počakati.« Potem ji je odgovoril Salveter s hreščetnim glasom: »Mery! To je vendar norost!«

Vance je zakašljaj, nakar je nastala tišina.

Preden pa smo stopili v sobo, je Hennessey s skrivnostnim namigom poklical Heatha, ki je stal pri glavnih vratih. Narednik je prišel k nam in stopil skozi vrata v salon, mi pa smo mu v slutnji, da bomo nekaj odkrili, sledili.

»Veste, gospod Scarlett, tisti človek, ki ste mi ga dovolili spustiti iz hiše,« je začel tiho pripovedovati Hennessey, »se je v trenutku, ko je bil že na tem, da odide, nenadno obrnil ter se vrnil zgor. Hotel sem iti za njim, pa sem si mislil, da to pač ne more biti nič hudega. Čez dve minuti se je spet vrnil ter brez besede odšel. Tedaj sem pomislil, da bi bilo morda bolje, če bi mu bil sledil, ko je šel zgor...«

»Dobro si storil, Hennessey,« je dejal Vance, preden je narednik mogel odgovoriti. »Ni nobenega razloga, zakaj ne bi bil smel on iti zgor... Verjetno je šel na razgovor z dr. Blissom.«

Hennesseyu je očividno odleglo. Pogledal je Heatha, ki je zaničljivo nekaj pogodrnjal.

»Povej mi še tole, Hennessey,« je nadaljeval Vance. »Ali se je Egipčan, ko je prvič šel zgor, podal naravnost po stopnicah, ali pa se je za trenutek zadržal v salonu?«

»Stopil je v salon in je govoril z gospo...«

»Si kaj slišal, kaj ji je rekel?«

»Ne, ničesar. Zdelo se mi je, da govorita v nekem tujem jeziku.«

Vance se je spet obrnil k Markhamu in mu tiho dejal:

»Zdaj vidiš, zakaj sem poslal Hanija samega zgor. Zdelo se mi je, da bo najbrž skušal za trenutek govoriti z gospo Blissovo.« Potem je vprašal Hennessey: »Koliko časa pa se je Hani zadržal v salonu?«

»Kakšno minuto ali dve... Ne dolgo.« Policista je spet zaskrbelo. »Morda ga ne bi bil smel spustiti noter, kaj...?«

»Nič ne de... Kaj pa je potem storil?«

»Odšel je iz salona. Videti je bil nemiren in se je podal zgor. Naglo se je nato vrnil s pločevinasto škafico v roki. »Kaj imaš tu, mustafa?« sem ga vprašal. »Nek stvar, po katero me je poslal Vance. Imate kaj proti?«, Nič, če je tako, a vaš obraz mi ni nič kaj všeč, sem mu odgovoril. Tedaj me je ljubeznivo pozdravil in odšel po stopnicah navzdol.«

»Odičeno, Hennessey,« Vance je bil videti nekam zadovoljen. Prijel je Markhama pod roko, se obrnil in odšel proti salonu.

»Mislim, da bo bolje, če zaslišimo gospo Blissovo,« mu je dejal.

Čim smo vstopili, je gospa vstala in nas pozdravila. Sedela je bila tako, da je bila z obrazom obrnjena proti oknu. Salveter pa se je opiral na vrata, ki so držala v jedilnico. Kaj lahko je bilo uganiti, da sta se tako postavila šele tedaj, ko sta bila zaslišala, da prihajamo, zakaj gotovo sta bila prej bliže drug drugemu in govorila med seboj.

»Zelo nam je žal, gospa Blissova, da vas motimo,« je spregovoril Vance vljudno, »a prišel je trenutek, ko vas moramo zaslišati.«

Poslušala ga je, ne da bi se pri tem izraz na njenem obrazu kaj spremenil, a ni bilo težko uganiti, da jo je naš prihod vznemirilo.

»Vi, gospod Salveter,« je nadaljeval Vance in se obrnil k njemu, »pa bodite tako prijazni in pojdite v svojo sobo. Govorili bomo z vami pozneje.«

Salveter je bil očividno zbežan.

»Ali ne smem biti navzoč...?«, je vprašal.

»Ne,« ga je kratko ustavil Vance z narejeno resnostjo. »Opazil sem, da je bil tudi Markham nekoliko presenečen nad njegovim načinom govorjenja. Hennessey!«, je zaklical Vance skozi vrata, in skoraj istočasno se je že prikazal policist pred njim.

Dal 7 al 21 giugno vengono emesse due serie di

BUONI DEL TESORO QUINQUENNALI 5% A PREMI di L. 5 miliardi ciascuna

Interessi e premi esenti da ogni imposta presente e futura

PREZZO di emissione: L. 97 per ogni cento lire di capitale nominale, oltre interessi 5% dal 15 giugno fino al giorno del versamento; per le sottoscrizioni eseguite dal 7 al 14 giugno vengono invece corrisposti ai sottoscrittori gli interessi 5% dal giorno del versamento fino a tutto il 14 giugno detto.

Le sottoscrizioni vengono eseguite solo in contanti, ma vengono accettate come contante le cedole ammesse in sottoscrizione.

PREMI: ciascuna serie di L. 5 miliardi di Buoni concorre annualmente a n. 10 premi per un ammontare complessivo di L. 10.000.000 mediante estrazioni semestrali.

Le sottoscrizioni si ricevono presso tutte le Filiali dei seguenti Enti e Istituti che fanno parte del Consorzio di emissione, presieduto dalla Banca d'Italia.

Banca d'Italia — Cassa Depositi e Prestiti — Istituto Nazionale delle Assicurazioni — Istituto Nazionale Fascista della Previdenza Sociale — Istituto Nazionale Fascista per l'Assicurazione contro gli infortuni sul lavoro — Banco di Napoli — Banco di Sicilia — Banca Nazionale del Lavoro — Istituto di S. Paolo di Torino — Monte dei Paschi di Siena — Banca Commerciale Italiana — Credito Italiano — Banco di Roma — Federazione Nazionale Fascista delle Casse di Risparmio — Istituto di Credito per le Casse di Risparmio Italiane — Cassa di Risparmio delle Provincie Lombarde — Istituto Centrale delle Banche e Banchieri — Istituto Centrale delle Banche Popolari — Banca d'America e d'Italia — Banca Popolare di Novara — Banco Ambrosiano — Banca Nazionale dell'Agricoltura — Banca Popolare di Milano — Banco Santo Spirito — Credito Varesino — Credito Commerciale Milano — Banca Bellinzaghi, Milano — Banca Cattolica del Veneto, Vicenza — Banca di Chiavari e della Riviera Ligure — Banca Agricola Milanese — Banca Toscana — Banca Provinciale Lombarda, Bergamo — Credito Romagnolo, Bologna — Banca S. Paolo, Brescia — Società Italiana per le Strade Ferrate Meridionali — Assicurazioni Generali Trieste — Compagnia di Assicurazioni di Milano — Società Reale Mutua Assicurazioni Torino — Riunione Adriatica di Sicurtà, Trieste — La Fondiaria, Firenze — Compagnia Finanziaria degli Agenti di Cambio del Regno, Roma;

Banca Vonwiller — Credito Industriale, Venezia — Banca Lombarda di DD. & CC. — Banco S. Geminiano e S. Prospero — Banca di Legnano — Banca Unione, Milano — Società Italiana di Credito, Milano — Banco Lariano — Credito Agrario Bresciano — Banca Agricola Commerciale, Reggio Emilia — Banca Piccolo Credito Bergamasco — Banca del Friuli — Banca Gaudenzio Sella & C. Biella — Banca Mutua Popolare, Bergamo — Banca Popolare, Lecco — Banca A. Grasso e Figlio, Torino — Banca Mobiliare Piemontese — Banca del Sud — Banca Piccolo Credito Savonese — Banca Cesare Ponti, Milano — Banca Privata Finanziaria, Milano — Banca Milanese di Credito — Banca Industriale Gallaratese — Banca Alto Milanese — Banca di Calabria — Banca Popolare Luno — Banca Cooperativa Popolare, Padova — Banca Mutua Popolare, Verona — Banca Mutua Popolare Agricola, Lodi — Banca Agricola Popolare, Ragusa — Banca Popolare di Intra — Banca Popolare di Modena — Banca Popolare, Cremona — Banca Mutua Popolare Aretina — Banca Popolare, Sondrio — Banca Piccolo Credito Valtellinese — Banca Popolare Cooperativa, Ravenna — Banca Agricola Mantovana — Banca Popolare di Credito, Bologna — Banca Popolare, Vicenza — Consorzio Risp. e Prestiti per Commercio e Industria, Bolzano — Banca Popolare Pesarese.

Tutte le altre Banche, Banchieri, e Banche Popolari, nonché tutti gli Agenti di Cambio rappresentati nella firma dell'atto consortile dagli Istituti e dalla Compagnia Finanziaria sopra menzionati.

Od 7. do 21. junija bosta emitirani dve seriji

5 LETNIH 5% ZAKLADNIH BONOV s PREMIJAMI vsaka po 5 milijard lir

Obresti in premije so oproščene sleherne sedanje in bodoče davščine

EMISIJSKA CENA: 97 lir za vsakih sto lir nominalne glavnice poleg 5% obresti od 15. junija do dneva vplačila; za vpisovanje od 7. do 14. junija pripadajo vpisnikom 5% obresti od dneva vplačila do vključno 14. junija.

Vpisovanje se lahko opravi samo v gotovini, toda sprejemajo se kot gotovina kuponi, dopuščeni za vpis.

PREMIJE: Na vsako serijo 5 milijard lir Bonov odpade letno 10 premij v skupnem znesku 10.000.000 lir, ki se izplačujejo vsakih šest mesecev. Vpisovanje se lahko opravi pri vseh podružnicah naslednjih ustanov in zavodov, ki pripadajo emisijskemu konzorciju pod vodstvom zavoda Banca d'Italia.

Banca d'Italia — Cassa Depositi e Prestiti — Istituto Nazionale delle Assicurazioni — Istituto Nazionale Fascista della Previdenza Sociale — Istituto Nazionale Fascista per l'Assicurazione contro gli infortuni sul lavoro — Banco di Napoli — Banco di Sicilia — Banca Nazionale del Lavoro — Istituto di S. Paolo di Torino — Monte dei Paschi di Siena — Banca Commerciale Italiana — Credito Italiano — Banco di Roma — Federazione Nazionale Fascista delle Casse di Risparmio — Istituto di Credito per le Casse di Risparmio Italiane — Cassa di Risparmio delle Provincie Lombarde — Istituto Centrale delle Banche e Banchieri — Istituto Centrale delle Banche Popolari — Banca d'America e d'Italia — Banca Popolare di Novara — Banco Ambrosiano — Banca Nazionale dell'Agricoltura — Banca Popolare di Milano — Banco Santo Spirito — Credito Varesino — Credito Commerciale Milano — Banca Bellinzaghi, Milano — Banca Cattolica del Veneto, Vicenza — Banca di Chiavari e della Riviera Ligure — Banca Agricola Milanese — Banca Toscana — Banca Provinciale Lombarda, Bergamo — Credito Romagnolo, Bologna — Banca S. Paolo, Brescia — Società Italiana per le Strade Ferrate Meridionali — Assicurazioni Generali Trieste — Compagnia di Assicurazioni di Milano — Società Reale Mutua Assicurazioni Torino — Riunione Adriatica di Sicurtà, Trieste — La Fondiaria, Firenze — Compagnia Finanziaria degli Agenti di Cambio del Regno, Roma;

Banca Vonwiller — Credito Industriale, Venezia — Banca Lombarda di DD. & CC. — Banco S. Geminiano e S. Prospero — Banca di Legnano — Banca Unione, Milano — Società Italiana di Credito, Milano — Banco Lariano — Credito Agrario Bresciano — Banca Agricola Commerciale, Reggio Emilia — Banca Piccolo Credito Bergamasco — Banca del Friuli — Banca Gaudenzio Sella & C. Biella — Banca Mutua Popolare, Bergamo — Banca Popolare, Lecco — Banca A. Grasso e Figlio, Torino — Banca Mobiliare Piemontese — Banca del Sud — Banca Piccolo Credito Savonese — Banca Cesare Ponti, Milano — Banca Privata Finanziaria, Milano — Banca Milanese di Credito — Banca Industriale Gallaratese — Banca Alto Milanese — Banca di Calabria — Banca Popolare Luno — Banca Cooperativa Popolare, Padova — Banca Mutua Popolare, Verona — Banca Mutua Popolare Agricola, Lodi — Banca Agricola Popolare, Ragusa — Banca Popolare di Intra — Banca Popolare di Modena — Banca Popolare, Cremona — Banca Mutua Popolare Aretina — Banca Popolare, Sondrio — Banca Piccolo Credito Valtellinese — Banca Popolare Cooperativa, Ravenna — Banca Agricola Mantovana — Banca Popolare di Credito, Bologna — Banca Popolare, Vicenza — Consorzio Risp. e Prestiti per Commercio e Industria, Bolzano — Banca Popolare Pesarese.

Vse ostale Banke, Bančniki, Ljudske Posojilnice kakor tudi vsi menjalnični Agenti, ki so člani zgoraj omenjenih zavodov in družbe »Compagnia Finanziaria«.

SPORT

Nedeljski nogometni spored

Igrišče Ljubljane: ob 17: Zabjak : Ljubljana ml.; ob 18: Ljubljana: Hermes. Prvenstvena tekma I. razreda.

Igrišče Hermes: ob 9: Vič rez.: Ljubljana rez.; ob 10: Vič ml.: Mladika ml.; ob 11: Zabjak rez.: Hermes rez.

Igrišče Mladike: ob 15.15: Mladika : Vič. Prvenstvena tekma II. raz.

Igrišče Marsa: ob 9.30: Tobačna tovarna ml.: Hermes ml.; ob 10.30: Mars rez.: Mladika rez.

Ljubljana : Hermes

Po odmoru preteklega nedelja se bo prihodnjo nedeljo nadaljevalo domače prvenstveno nogometno tekmovanje. V prvem razredu se bosta srečali enajstletniki Ljubljane in Hermes, v drugem pa Mladike in Viča. Prav za ti dve tekmi bo vladalo gotovo največje zanimanje, čeprav je na nedeljskem sporedu še cela vrsta

prvenstvenih tekem za mladino in rezerve, ki pa niso tako važne kot pravkar omenjeni.

Ljubljana vodi dozdaj na prvenstveni razpredelnici in lahko rečemo, da bo na svojem častnem mestu tudi ostala in si tako priborila prvo mesto, ki ga po svojem znanju, prizadevanju in tehnični podkovnanosti brez dvoma v polni meri najbolj zasluži. To je njena predzadnja tekma v letošnjem prvenstvenem plesu. V nedeljo bo najbrže dobila še nadaljnji dve točki in se tako še krepkeje ločila od svojega najbolj nevarnega tekmeca — Hermes, ki ji

Ljubljana

Koledar

Sobota, 19. rožnika: Kvatre; Julijana Falkonierj, devica in ustanoviteljica reda; Mihelina, vdova.

Nedelja, 20. rožnika: Sv. Trojica, kvatr.; Silverij I., papež in mučenec.

Obvestila

Nedeljsko zdravniško dežurno službo bo opravljal od sobote od 20 do ponedeljka do 8 zjutraj mestni zdravnik dr. Debelak Gvido, Ljubljana, Ciril-Metodova 62.

Diplomski koncert absolventke Glasbene akademije Ogrin Ksenije bo v ponedeljek, 21. t. m., v veliki filharmonični dvorani. Nadarjena pianistka ima na sporedu, ki ga je naštevala s prof. J. Ravnikom, med drugim tudi slovit Beethovnov sonato op. 22 in Chopinov etudo op. 25, št. 7. Prodaja programov v knjigarni Glasbene Matice po 3.— in 1.— lro.

Operna šola glasbene šole »Sloga« priredi v ponedeljek, 21. junija t. l., ob četrti na 19 v Slogini glasbeni dvorani produkcijo svojih gojencev. Na sporedu so scene iz izbranih oper, ki jih gojenci izvajajo v solo nastopih, duetih, tercetih itd. Nastop bo IV. letošnja produkcija Slogine glasbene šole. Njena operna šola, ki jo vodi ga. Pavla Lovštevca, predstavlja svoje gojence že nekaj let na produkcijah, ki kažejo lep razvoj njenih gojencev v pevskem oziru, kakor tudi v nastopanju na odru. Sporede prodaja šolska pisarna v Pražakovi ulici.

Jutri, v nedeljo, dne 20. t. m., ob tri četrti na 10 bo XI. javna produkcija šole Glasbene Matice v veliki filharmonični dvorani z naslednjim sporedom: Arija iz opere »Vormski orožar«. Poje Koršec Ladko iz šole Julija Beletta. Pri klavirju Silva Hrašovec; Lajovic: »Pesem o tkalcu«; Puccini: Arija Mimi iz opere »La Boheme«, poje Vidmar Draga iz šole prof. Wistinghausnove. Pri klavirju Marta Bizjak; Santel: Ribič, Mala predica, — ženska zbor s spremljevanjem klavirja. Poje šolski zbor, pri klavirju Mirela Sincinova; Sattner: Pozimi iz šole; Aljaž: Sirola; Ferjančič: Sonce tone, tone; Lajovic: Pastirji — mešani zbori. Poje šolski zbor. Mladinski in šolski zbor vodi ravnatelj Mirko Polič. Opozarjamo na točen začetek produkcije. Spored kot vslopnica se dobi v Knjigarni Glasbene Matice.

RACCOLITERI Pro-dotti ERBORISTICI

fate offerte campionate agli Stabilimenti C. E. A. BONOMELLI — Piazza Emilia, 1 — MILANO

ZBIRALCI ZELISC

pošljite ponudbe z vzorci zavodom C. E. A. BONOMELLI — Piazza Emilia, 1 — MILANO

Ljubljansko gledališč

Drama:

Sobota, 19. junija ob 18.50: »Jesent. Red J. Nedelja, 20. junija ob 18.50: »Veliki mož«. Izven. Zadnjikrat v sezoni. Znižane cene od 15 lir navzdol.

Ponedeljek, 21. junija: Zaprto.

Opera:

Sobota, 19. junija ob 18: »Madame Butterfly«. Izven. Cene od 28 lir navzdol. Nedelja, 20. junija ob 17: »Prodana nevesta«. Izven. Cene od 28 lir navzdol.

Ponedeljek, 21. junija: Zaprto.

do zdaj sledi le z dvema točkama razlike. — Seveda bo skušal tudi Hermes dobiti kaj izkupička od nedeljskega srečanja in bo gotovo napel vse sile, da spravi vsaj pol izkupička, če pa še to ne, da vsaj predvede lepo in borbeno igro, s katero bo Ljubljano prisilil, da bo tudi ona zaigrala s polnim poletom. Hermesov poraz, ki mu ga je preteklo nedeljo v prijateljski tekmi prizadejal Mars, je pristaše Hermes in tudi tiste, ki poznajo domače nogometne razmere, močno presenečilo. Ali je s Hermesom spet kaj narobe? Menda ja ne in je nedeljski neuspeh pripisati trenutni slabosti. Za nedeljsko srečanje smo prepričani, da bodo šiskarji spet zaigrali tako, kot smo jih videli pri nekaterih zadnjih njihovih nastopih. Nedeljska borba bo lepa in napeta, saj bosta na zelenem polju merili moči moštv, ki ju odlikuje velika srčnost, le Ljubljana ima nekaj tehnične prednosti, ki se pa da z borbenostjo nadoknaditi, kot smo to že lahko mnogokrat videli. Vabimo prijatelje nogometa, da pridejo v nedeljo na igrišče Ljubljane, kjer bodo pričele napete igre.

V drugem razredu se bosta pa pomerili moštv Viča in Mladike, torej prvi in zadnji v svojem razredu. Mladika potrebuje nadaljnji dve točki, da se čim bolj oddalji od nevarnega zasledovalca — Zabjaka, ki od nedelje do nedelje vedno bolj sili k vrhu. Mladika bo nedeljsko tekmo najbrže dobila, čeprav ni rečeno, da si lepega uspeha Vič ne bi mogel privoščiti. Vič letošnje prvenstveno tekmovanje nesrečno vozi. Sicer igra lepo, včasih velik del igre na nasprotnikovi polovici, vendar točk ne more od nikjer dobiti. Vič nas je v zadnjih tekmah presenečel z lepo igro. Toda kaj igra, če pa potrebnih točk ne more dobiti. Napadalna vrsta ni tako udarna, kot bi morala biti. V nedeljo se nudi Viču znova prilika, da dobi nekaj izkupička, čeprav bo imel nasproti podkovnega in borbenega nasprotnika. Tekma bo na igrišču Mladike.

Kolumb odkriva Ameriko

Stikanje za Velikim kanom.

Petek, 2. novembra. — Kolumb je sklenil poslati na kopno dva Španca, in sicer se je prvi pisal Rodrigo de Xeres, doma iz Ayamonta, drugi pa je bil Luis de Torres, spreobrnjeni Jud, sorodnik guvernerja v Murciji, o katerem so govorili, da je znal hebrejščino in kaldejščino, pa tudi nekaj arabščine. Njima je dodal dva Indijanca, enega izmed tistih, katere je pobral na Guanahaniju, drugi pa je bil iz nekega naselja ob reki. Vsem je dal nize steklenih biservov, da bi z njimi, če bi bilo potrebno, lahko dobili živila. Dal jim je rok šestih dni za povratek. Izročil jim je vzorce dišav, katere naj iščejo, dal pa jim je tudi navodila glede načina, kako naj poizvedujejo po pristojnici kralja teh dežel, pa tudi glede tega, kaj naj mu, če bi se z njim sestali, povedo v imenu kastiljskih vladarjev. Reko naj, da sta vladarja poslala admirala Kolumba in mu dala zanj posebno pismo in darilo, da bi se poučila o njegovem stanju in vpostavila prijateljske odnose z njim ter se mu ponudila na uslugo, če si je želi, in tako dalje. Razen tega je svojim slom naročil, naj spota zbirajo podatke o nekaterih pokrajinah, o pristaniščih in rekah, za katere že vedo, in naj skušajo ugotoviti, koliko so oddaljene od kraja, kjer so ladje zasidrane.

Nato je ponoči Kolumb izmeril s kvadrantom višino severnice in ugotovil, da se je nahajal na 22. stopinji severne širine. Pristavil je, da je po svojih računih prevozil od otoka Ferro 1142

milj, in znova zatrdil, da je dežela, pred katero so bili zasidrani, prava celina.

Zjutraj je stopil v svoj čoln. Ker tvori tamkaj reka s svojim ustjem precejšnje jezero, podobno sijajnemu pristanišču, globokemu in brez čeri, ki ima zelo primerno obrežje za pristajanje ladij tik ob kopnini, in je zemlja bogata na lesu, je zaplul naprej in prevozil po reki dve miljavi navzgor. Tam je našel sladko vodo in stopil na nek griček, da bi videl nekaj dežele. Toda zaradi goste zaraščenih in zelenih gozdov, ki so se širom razprostirali, ni mogel videti ničesar. Ker pa je začutil močno vonjavo, je sklepal zagotovo, da se tam nahajajo rastline in dišavne zeli.

Vse, kar se je razprostiralo pred njegovimi očmi, je bilo silno lepo. Ob gledanju se ga ni lotila trudnost. Petje ptic in ptičkov je bilo nadvse ljubko.

»Mnogi domačinski čolnič ali kanoje so se čez dan pojavili ob naših ladjah in prebivalci so hoteli menjavati bombažno predivo in mreže, v katerih spe, to se pravi vseče mrežnice.

Nedelja, 4. novembra. — Ko je sinil dan, je Kolumb stopil na svojo ladjico in odšel na kopno loviti ptice, katere je bil videl prejšnji dan. Ko se je vrnil, je k njemu prišel Martin Alonso Pinzon in mu prinesel dva kosa trstikine skorje. Povedal je, da je Portugalec, ki je bil na ladji »Pinta«, videl, da je nek Indijanez prinesel na krov veliko količino tega blaga, toda vzeti se ga ni upal iz bojazni, da ga ne bi zadela kazen, s katero je Kolumb zapretil vsakomur, ki bi s tem blagom kupčeval. Martin Alonso je dodal, da jim je ta Indijanez pokazal rdeče jagode, velike kakor oreh. Tudi nek drug mornar s »Pinto« je povedal, da je zasledil trs. Takoj je Kolumb odšel na kraj, ki so mu ga označili, in ugotovil, da tiste rastline niso bile trsi.

Kolumb je pokazal tem Indijancem vzorce trsa in popra, ki ga je prinesel s seboj iz Kastilije, in pravi, da so ga takoj prepoznali in s kretnjami dopovedali, da se nedaleč od tod v jugovzhodni smeri nahaja obilje teh pridelkov. Pokazal jim je tudi zlato ter bisere. Nekateri starejši domačini so mu odgovorili, da je v kraju, po imenu Boho, neizrečensko veliko tega blaga in ga prebivalci tistih krajev nosijo okrog vratu, v uhljih, na rokah in nogah in da se tam dobe tudi biseri. Razen tega se mu je zdelo, da je iz njihovega pripovedovanja izluščil, da imajo v tisti deželi tudi velike trgovske ladje in da se vse te reči dobe na jugovzhodu. Vrh tega so mu pripovedovali, da bivajo precej daleč stran ljudje z enim samim očesom in takšni s pasjimi obrazi (pasjeglavec), ki se hranijo s človeškim mesom. Lovili so ljudi, pili njihovo kri in jim rezali stran rodne ude.

Kolumb se je vrnil potem na svojo ladjo in sklenil počakati na onadva moža, ki ju je bil poslal na izsledovanje Velikega kana. Ako bi se vrnila brez ugodnih poročil, bi se lotil iskanja novih zemlja. Nato pravi Kolumb:

»To ljudstvo je zelo ponižno in boječe, hodi okrog gola, kakor sem bil rekel, in ne pozna niti orožja niti zakonov. Zemlja je silno plodovita, rodi v velikih količinah »mames«, ki so neke vrste korenja, ki ima vonj po kostanju, potem fižol in bob, ki sta različna od našega, ter veliko bombaža, ki ga nihče ne sadi ali seje, pač pa raste sam od sebe na visokih steblih v hrbovitih krajih. Mislim, da ga ob slehernem času obirajo, kajti videl sem isto rastlino z odprtim popkovjem, potem pa tudi tako, ki se šele razvijala ali pa bila v cvetju. Razen tega daje ta zemlja na tisoče drugih plodov, ki jih je nemogoče popisati. Vse to bi donášalo velike dobičke.«

19.

Najmlajši brat slepec in norak je zdaj ostal sam s svojo boljo v očeh in nesrečo. Zdajci se spomni svojega rajnega očeta in ga pokliče:

»Oče, oče, oče moj! Obljubil si nam, da nas bo tvoja duša vedno spremljala, nadzorovala nas, gledala na nas in naše delo. Kje si zdaj, očetova duša?«

Njegovo dobro srce ga je bolelo, oslepljene oči so ga še vedno pekle in žgale, tako da je padel nezavesten na zemljo pod cvetočo lipo.

20.

Ko je med cvetočimi vejami zamrl zadnji krič norega slepca, najmlajšega sina drvarjevega, se je dišeče lipovo cvetje streslo, kot bi bil skoznje zavel sočuten vetrič. Pa ni bil vetrič, temveč med vejami je trepetala očetova duša, ki jo je nad tremi sinovi prevzela taka žalost, da je zaječala, vztrepetala, zaplakala. In potem je še jokala, jokala nad usodo najmlajšega.

21.

Tedaj pa se je zgodil čudež:

Očetova duša se je solzila in solze so vase posrcale ves medeni vonj, popile iz belčih lipovcev vso opojno sladkobo in ves strdeni sok; odprti cvetovi pa so posrkali solze očetove duše kot božjo roso. In tedaj je belčo cvetje jelo mediti in se solziti; iz dišečih čašic so jelo kapljati opojne kapljice, zdravilne solze in padale na oslepljene oči najmlajšega drvarčaka.

»SLOVENSKI DOM«

izhaja vsak delavnik ob 12. Urejuje: Mirko Javornik. Izdajatelj: inž. Jože Sodja. Za Ljudsko tiskarno: Jože Kramarič, vsi v Ljubljani, Uredništvo in uprava: Ljubljana, Ljudska tiskarna, Kopitarjeva 6. Telefon 40-01 do 40-05. Mesečna naročnina 11 lir, za tujino 20 lir. — Posamezna številka 50 cent.

Obisk v italijanski filmski akademiji

V njej se ne šola le italijanski naraščaj, pač pa so zastopane skoraj vse evropske narodnosti — šolanje na državne stroške, poleg tega pa še denarne podpore

V bližini italijanskega filmskega mesta Cinecittà, kakšno uro hoda od Rima, se dviga sredi zelenih gričev krasno poslopje, sezidano v slogu, ki predstavlja okusno združitev klasičnega rimskega in sodobnega sloga. To je poslopje italijanske filmske akademije »Centro Sperimentale di Cinematografia«. V njem je dobro poskrbljeno za svež zrak in za sonce ter nudi najrazličnejše možnosti za športno udejstvovanje. Je to pravi raj za filmsko mladino, piše Livia W. v »Pester Lloyd«. Pri vstopu nas sprejema tajnica ter nas popelje v stavbo, da nam razloži smisel ter nam razkaže prostore te akademije.

V tej filmski akademiji vzgajajo s samostojnim praktičnim delom mladino za vse panoge filmske proizvodnje. Skoraj vse evropske narodnosti so tu zastopane po svojih najposobnejših filmskih strokovnjakih. Učna doba traja dve leti. Tečaj pa niso le brezplačni in nosi stroške zanje država, temveč imajo učenci celo možnost, dobiti stipendije po 1500 lir na mesec. Dobijo jih seveda v prvi vrsti tisti, ki v šoli pokažejo najboljšo uspehe. Za vsako posamezno panogo imajo na tej filmski akademiji posebne tečaje, ta na primer za organizacijo, produkcijo, režijo, operaterstvo, zvočno tehniko, filmsko arhitekturo, za obleke, ki filmski igralci v njih nastopajo, za barvilo za ustnice in slednjič za umetnost v igranju.

Hodili smo iz ene zračne dvorane v drugo. Vse so obdane s cvetočimi vrtovi. Gojenci te filmske šole telovadijo, plešejo in uganjajo najraznovrstnejši šport, da bi se telesno primerno izurili in si okrepili zdravje. Plavajo, boksajo se, jahajo, vozijo se na kolesčkih in podobno. V učnih prostorih pa so z vso resnostjo pri delu: uče se izgovarjati, deklamirati, nastopati na odru in drugo. Bodoče filmske režiserje poučujejo najboljši italijanski režiserji. Naučiti se morajo, kako se izgotavlja film, uvajajo jih v svetovno književnost ter jih seznanjajo s splošno znanjem, kar je v zvezi s filmom. Bodoči operaterji se ne učijo samo fizike, pač pa tudi okusa in fotografiranja. V prostornih knjižnicah je nekaj učencev zatopljenih v strokovne knjige.

V načelu se mora vsak učenec, pa naj se je odločil za to ali ono panogo, temeljito seznaniti tudi s sorodnimi vedami. Samo tako bo pozneje lahko vedel, kaj sme zahtevati od svojih sodelavcev. Tako se mora na primer operater razumeti, če hoče poznati svetlobne učinke na namazanih obrazih, tudi na mazažen ustnic in obraza, prav tako pa se mora tudi režiser dobro razumeti na fotografiranje in na kroje. Vsak bodoči režiser vrtil na leto enega ali dva filma sam za poskušajo. Stroški za predvajanje teh filmov znašajo okrog 30.000 lir. Režiser si pri tem sam izbere svoje sodelavce, napiše besedilo filma, po svojem okusu izbere obleke svojih filmskih junakov ter kulise in potem preide k predvajanju filma samega. Vsak se brez dvoma potrudil, kolikor se le more, zakaj vsak tako zamišljeni film omeni potem posebna komisija in v pri-

meru, če ji je film všeč, se lahko zgodi, da z režiserjem sklene pogodbo. Delavnice same so naj-sodobnejše opremljene, tako sodobno, kakor si jih le moremo danes zamišljati. Na razpolago so vsi najpopolnejši tehniški pripomočki.

Znanje gojencev filmske akademije izpopolnjuje potem tudi še s splošno zanimivimi predavanji. V skupnih predavalnicah jim predavajo o umet-

Sedemkrat z bombnikom okrog zemlje!

Koliko bomb, streliva za strojnice in bencina porabi nemški strmoglavec

Berlin. (INB). Koliko bencina, bomb in streliva za strojnice potrebuje nemški bombnik Stuka za tisoč poletov nad sovražnikovo ozemlje? Na to vprašanje je zanesljivo odgovoril pred nedavnim nemški letalski polkovnik Rudel, ki se je pred kratkim vrnil s svojega tisočnega letalskega poleta in ga je bil zaradi njegovih drznih dejanj Hitler odlikoval s hrastovim listom. Dejal je, da mora Stuka za tisoč poletov imeti na razpolago nič manj kot 58 tovornih vagonov bencina, bomb in streliva, to se z drugimi besedami pravi, kar cel dolg tovorni vlak. Na svojih tisočih letalskih poletih nad sovražno ozemlje je polkovnik Rudel pre-

nostni zgodovini, o zgodovini glasbe, zgodovini filma, filmskem gospodarstvu, o zgodovini oblek za filmske igralce in o podobnem. Večkrat na teden vrte v filmski dvorani te akademije najboljše in najpoučnejše svetovne filme. Prikazujejo jim tudi, kako veliki filmi nastajajo. Vzporedno s temi predstavami jim predavajo o zgodovini filma. Opoldne se delo prekine. Gojenci odidejo na kosilo, se sončijo, igrajo namizni tenis ali pa se pripravljajo spet za šolo. Skupina, ki je pravkar na delu, to se pravi učenci, ki pravkar vrte film, pa se pri svojem delu ne pustijo motiti. Vsak trenutek izkoristijo z mladostnim ognjem in vdanostjo v cilj, ki so si ga bili zastavili: postati hočejo filmski mojstri, da svoje znanje bodisi doma v Italiji ali kje zunaj v svetu stavijo na razpolago izdelovanju novih filmov.

Slovesne obljube iz Hot Springsa,

toda samo obljube, zakaj živila bodo dobivali iz bogatih ameriških poljedelskih dežel, le tisti narodi, ki jih bodo lahko z zlato plačali

Lizbona, junija. Pred nedavnim je predsednik Združenih ameriških držav Roosevelt sklical na konferenco v Hot Springs (Z. d.) zastopnike 35 zavezniških držav, da bi se porazgovorili o vprašanju prehrane po vojni. Na tej konferenci so sklenili nasloviti posebno poslanico na vse tiste dežele, v katerih zdaj ljudje živijo v pomanjkanju.

Ta spomenica pravi med drugim, da so velikanski poljedelske države sklenile, da odsele ne bodo več uničevale žita, kolikor bi ga pridelale več, kakor pa ga same porabijo za prehrano lastnega prebivalstva. To so slovesno obljubile. A poslanica nič ne pove, kaj bodo s tem žitom in drugimi živili, ki ga imajo nekateri države precej več, kakor pa ga same porabijo, v bodoče ukrenili.

Ga bodo mar prodale drugim narodom, ki čutijo veliko potrebo po njem? Sicer so ga pa bili vedno tudi prej pripravljeni prodati, le to je, da revni narodi niso imeli zlata, da bi ta živila plačali. Morda ga bodo pa podarili? Ne, ni verjetno, zakaj v tem primeru bi se zrušil ves kapitalistični gospodarski sistem.

Preostane torej samo ena rešitev. Treba je pravično razdeliti zemeljska bogastva med rev-

ne in bogate narode. A Angležem in Amerikancem takšna rešitev nič kaj ne diši. Prav zato, da bi preprečili to pravično razdelitev zemeljskih dobrin med revne in bogate narode, so Anglosasi izvalili vojno in vprav zato se danes tudi vojskujejo. (»Il Popolo d'Italia«.)

Zemlja, ki pada z neba

Ena največjih značilnosti Kitajske je posebne vrste prst, ki je podobna blede rumeemu pesku in ki pada kar z neba. Res je to zemlja, ki je sestavljena po večini iz peska in prahu, ki ga vter in viharji nosijo po zraku in potem kot nekaj dež pade na zemljo. Takšne prsti je na Kitajskem mnogo in jo tamkajšnji domačini uporabljajo za gradivo pri zidanju. Sloviti »kitajski zid«, ki je zdaj star že nad 2.200 let in je v celoti dolg 2.450 km, je ves zgrajen iz takšne zemlje. Poleg tega pa je ta prst tudi silno rodovitna in vprav zaradi nje je Kitajska ena najrodovitejših dežel, kar jih poznamo. Tam je poljski pridelek izredno obilen, čeprav Kitajci svojo zemljo obdelujejo še na precej enostaven način.

Skrivnosti z nevidnega bojišča

Vohunski spomini iz prve svetovne vojne

6

Ujetnik.

Prigoda, katere junaški prvi igralec je bil Otto Gunther, je tako posebna, da bi lahko dvomili o tem, ali je resnična ali ne, če ne bi bila dokazana po neizpodbitnih pričevanjih in listinah.

Po drugi strani je Otto Gunther še živ in prepričan sem, da bi takoj in zelo zlahko zavrnil vsakogar, ki bi se drznil tako daleč, da bi ne verjel te njegove prigode, ki mi jo je sam razodel, ko je deset let o njej molčal kakor grob. Pooblastil me je, da jo zapisem, in je, potem ko je bila spisana, moj prikaz popolnoma odobril.

Dogodki, ki jih bom popisoval, so potekali od 14. septembra pa do konca oktobra leta 1918.

»Štirideset dni vročine po štiri-deset stopinj,« je o tej reči dejal Gunther in treba mu je verjeti.

Neskončna morska širjava se je pred kratkim lahno razsvetlila v soju prvih luči zore. Z neba priš-

Smolčki dvajset milj od albanskega obrežja, sredi Otrantskega preliva. Angleški torpedni rušilec plove kar se da počasi, skoraj oprezno. Po krovu se leno premika nekaj ljudi, zahotanih v plašče iz povojenega platna, ki se lesketa v dežju. Na poveljniškem mostu stoji v kabini trije ali štiri častniki ter se z napeto pozornostjo sklanjajo nad mikrofone, ki drže k »cevm C«.

»Cev C« so najnovejši izum angleških tehnikov za boj proti sovražnikovim podmornicam. To so zapletene prisluškovalne naprave, s pomočjo katerih je moči podmornice pod vodo »slušati«.

Tri leta je že, kar se najbolj izkušeni pomorski inženirji trudijo, da bi našli zanesljivo sredstvo, s katerim bi bilo mogoče ujeti hrum sovražnika, ki plove pod vodo, in določiti smer, kam gre podmornica. Poskušali so s »cevmi K«, s »plavutjo morskoga psa«, s »skrlatno sireno«, z »ribo Nash«. Vse je bilo zaman. Konec koncev so izumili »cev C«. To je zelo bistroumna iznajdba, ki bo zadržala pripravila podmorniki ofenzivi poraz. S pomočjo te pomembne priprave je bilo uničenih že devet podmornic.

To megleno in mrzlo septembrsko jutro angleški rušilec, oskrbljen z omenjenimi cevmi, išče mogočno nasprotnikovo podmornico. Ponoči je prišlo šifrirano radijsko sporočilo, ki je povedalo, da je v Otrantskih vodah podmornica U53, ena izmed tistih, ki se jih je bilo najbolj bati. Poveljuje ji Hans Ro-

»Naučili smo se Hansa spoštovati, zakaj to je bil hraber vojak in naš častnik, ki mu bili radi stisnili roko,« piše o njem ameriški admiral William Sims v svoji knjigi »Zmaga na morju«.

Res, poveljnik vitez, toda vsa zavezniška vojna mornarica že mesece in mesece nepretrgoma lovi tega U53 in zdaj konec koncev...

Ura je že skoraj deset, ko častniki, sklonjeni nad mikrofone, zaslišijo šum, ki ga ni mogoče zamenjati s katerim drugim. Roke jim še močneje stisnejo osluševalne naprave, oči se jim iskre v upanju. Razburjeno začno računati in dajo nekaj zapovedi.

Rušilec menja smer, ko bi trenil, in z vso naglico plove proti kraju, ki so ga zaznamovale »cevi C«.

Deset minut pozneje že udarja na opna hidrofonov docela razločen hrum motorjev. Še en zavoj in hrum postane silovit.

Prišel je trenutek za nastop. Krov rušilca je zdaj tako poln ljudi, da po njem kar mrigoli. Z bližkovito naglico vržejo v morje nekaj globinskih bomb.

Komaj se je polegel hruš eksplodirj in je voda nehala vreti, planejo častniki spet k osluševalnim cevem. Ni slišati ničesar več. Trenutek pozneje že nekdo zmagovalno zavpije, zakaj na valovih se je pokazal zelo obsežen oljni madež. To je neizpodbitno in zanesljivo znamenje, da je bila podmornica zadeta ter da se na mestu potaplja.

Zdaj pa se zgodi nekaj nepričakovane. Da bi vam ta dogodek prav povedal in popisal, se mi zdi, da je najbolje, če dobesedno povzamem tisto, kar je napisal z omenjenimi admiral Sims. Ta pravi takole:

»Cev C«, ki se je ob boku ladje potapljala okoli trideset čevljev globoko v morje, se je zdelo, da se silovito trese. Čakali smo, kaj bo. Nazadnje je prišel na krov ogrožen nemški mornar, s katerega je vse teklo, ter je pred osumljeni Angleži dvignil roke v znamenje, da se udaja.

Ta obiskovalec, ki je vzniknil iz morja, je bil edini človek s podmornice, ki je ostal pri življenju. Ni bilo torej nobenega dvoma, da je podmornica uničena.

Mornar ni vedel povedati, po kakšnem čudežnem naključju se je rešil. Ko je opletal po vodi in po temi, se je nekako prijel za cev in potem plezal po njej, da je prišel na krov.

Ta nemški mornar je bil dobričina, kar se da preprosta duša, skoraj pepec, ki seveda ni znal niti besedice angleškega, a jedel je za štiri. Četudi smo ga seveda imeli za ujetnika, nam je kmalu postal poglavitno razvedrilo in posadka ga je začela kar razvajati. Delal je kakor mežer in potrpežljivo prenašal muhe vseh. Vedno je bil potrpežljiv in velika usta so se mu venomer raztezala v nasmeh.

Rušilec se je dvakrat ali trikrat oskrbel z gorivom na italijanskih obalah in je še več kakor mesec dni križaril po Sredozemskem morju. Proti sredi oktobra je krenil v lastno oporišče na Angleškem.

V tem času je zajeti mornar postal ljubljeneц svojih gostiteljev in med splošnim smehom se mu je včasih celo posrečilo povedati celo kako besedo po angleško.

Ko je rušilec dospel v Anglijo, je bilo treba »sovražnika« izkrcati, da bi ga izročili vojaškim oblastem. Imeli smo ga tako radi, da je le malo manjkalo, da mu nismo za slovo priredili pojedine. Stiskal nam je roke tako močno, da bi nam bil skoraj potrl kosti. Veselo smo ga tolkli po ramah in suvali v trebuh; tu pa tam ga je celo kdo objel. Tako je bilo slovo posadke od siromaka, ki nam je dolgo plovbo skrbel za tako obilno zabavo.

Ko se je »ujetnik« poslavljaj, se je v njegovih sinjih očeh prvič prikazala senca otočnosti. Stopal je po mostiču na obalo in se zibal kakor raka. Ko pa je prišel na nabrežje, se je obrnil, slovesno pomahal »prijateljem« in bruhnil v smeh. Poslednjič...

Naslednji dan so ga poslali v taborišče za vojne ujetnike, kjer so ga brž porabili za nekatera greznika dela. Štiri dni zatem je »ujetnik« izginil.

Ta mornar, ki ga je izredno in čudno naključje rešilo iz potopa podmornice U53, je bil poročnik Otto Gunther, inženir in poznavalec mnogih jezikov, vrh tega pa drzen in zelo spreten vohun v službi vojne mornarice.

»Seveda je potop moje podmornice bila samo prevečana sleparija,« mi je nekoč pozneje razlagal poročnik Gunther sam. »Prevara, ki sem si jo zamislil v vseh podrobnostih, mi je pomagala, da so me sprejeli na krov angleškega rušilca. Posebna priprava, napolnjena s stisnjenim zrakom, mi je omogoči-

la, da sem v ugodnem trenutku zapustil podmornico, ki niti ni bila U53. Komediji smo izpopolnili z drugo pripravo, ki je spuščala na površje velike količine nafte...

Ko sem prišel na nasprotnikovo ladjo, sem napel vse sile, da bi vlogo preprosteča čim bolj prepričljivo igral. Ne da bi bil vzbudil najmanjši sum, se mi je tako posrečilo, da sem se z lahka docela seznanil s sloviti »cevmi C«, ki so tedaj že malo preveč motile delovanje našega slavnega podvodnega brodovja.

Ko sem prišel v jetniško taborišče, je šlo za to, da se čimprej izmuznem in svojim predstojnikom sporočim skrbno varovano skrivnost o najnovejših angleških hidrofonih ter osluševalnih napravah. Vedel sem, da se glede tega zadnjega dela pri svojem čudnem nastopu lahko docela zanesem na našo brezhibno protivohunsko organizacijo, ki je lastne agente »sledila« povsod in vedno.

Ko sem se izkrcal z rušilca, sem takoj zagledal starega nosača, ki se je naslanjal na kup ladijskih vrvi ter mirno kadil. Dovolj je bilo, da me je ta starec pogledal — ter mi z roko prav na naglo dal dogovorjeno znamenje, pa sem vedel, da bom kaj kmalu svoboden...

Toda ne smem in ne morem izdati preveč skrivnosti...

Dovolj bo, če veste, da sem iz ujetniškega taborišča prišel nekega večera, ko je skozi vrata odpeljal velik tovorni avtomobil, do vrha naložen z ogromnimi cevmi za odtočne kanale. In v eni izmed tistih cevi... Verjemite, da je bilo res tako, zakaj pred desetimi leti še nisem imel takega trebuščka!

In zdaj, ko sem svojo pripoved končal, boste zadržno hoteli vedeti, kateri trenutek je pri tem nastopu zame bil najbolj razburljiv. Ne, ni bil to tisti trenutek, ko sem čutil, da me je kakor izstrelek vrglo iz podmornice. Prav res, da ne! Tudi če se bo zdelo, da sem malec mehega srca, moram priznati, da je najbolj razburljiv, najbolj ganljiv, pa tudi najbolj zoprti trenutek bil tisti, ko sem zapustil angleško torpedovko in so se zbrali okoli mene vsi tisti dobri fantje, da bi se poslovihi. Toliko dni sem igral strahotno komedijo, ne da bi se bil kaj izdal. Moji živci so bili razvrnjeni, po glavi mi je šumelo. Samo še en stisk roke, še en objem in kdo ve...

Morda bi bil začel ihteti, morda bi se bil zgrudil tem možem k nogam in bi bil svojo strašno skrivnost razodel...